

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมสาขางานจักสานของจังหวัดเชียงใหม่” เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการทั้งหมด 10 ราย ซึ่งสามารถสรุปถึงแนวทางตามวัตถุประสงค์ที่จะนำไปสู่การพัฒนา ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่
2. วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล

ในการสรุปผลการศึกษานั้น คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยให้เห็นถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข ตามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ได้ดังนี้

1. บริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบริบทและศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีประเด็นที่สำคัญนำมาวิเคราะห์และสรุปได้ดังนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานกระดาดที่เข้าร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ อาศัยอยู่ในเขตอำเภอสันทรายคิดเป็นร้อยละ 40 อำเภอเมืองคิดเป็นร้อยละ 30 อำเภอสันกำแพงและอำเภอหางดงมีค่าร้อยละเท่ากันคือร้อยละ 10 และอาศัยอยู่ในอำเภอไชยปราการคิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

1.2 ในการเลือกสรรวัตถุดิบของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานนั้น ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการซื้อวัตถุดิบจากแหล่งผลิตภายในชุมชนร้อยละ 60 โดยวัตถุดิบที่จัดซื้อ เช่น หวาย ไม้ไผ่ ใบตอง ใบลาน ส่วนอุปกรณ์อื่น ๆ ซื้อจากตลาดวโรรส ตลาดหนองหอย ส่วนวัตถุดิบที่จัดซื้อจากแหล่งผลิตภายนอกชุมชนคิดเป็นร้อยละ 30 วัตถุดิบที่จัดซื้อได้แก่ หวาย ดินแห้ง ดินกระจูด ดินกอก โดยซื้อมาจากจังหวัดเชียงราย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประเทศพม่า

และประเทศอินโดนีเซีย และวัตถุดิบที่รับมาจากพ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 10 โดยผู้ประกอบการ
หัตถกรรมงานจักสาน คิดเพียงค่าแรงในการผลิตเท่านั้น

1.3 การจ้างแรงงานในการผลิตหัตถกรรมสาขางานจักสาน ส่วนใหญ่เป็นแรงงาน
ภายในครอบครัวถึงร้อยละ 70 รองลงมาเป็นการรับจ้างหรือผลิตแต่เพียงผู้เดียว คิดเป็นร้อยละ 30
และการจ้างแรงงานสมาชิกภายในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

1.4 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน ใช้วิธีการสานมากถึงร้อยละ 80
การจักและการข้อมลิ คิดเป็นร้อยละ 50 การถักคิดเป็นร้อยละ 20 และการทอ การรมควันและอื่น ๆ
มีค่าเท่ากับคิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

1.5 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน ส่วนใหญ่นิยมใช้บ้านเป็นสถานที่
ในการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเครื่องจักสานถึงร้อยละ 70 ส่วนอีกร้อยละ 30
เป็นการใช้สถานที่ภายในกลุ่มที่ผู้ประกอบการร่วมเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่วัด
หรือบ้านกำนัน

1.6 การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมสาขางานจักสาน ผู้ประกอบการหัตถกรรม
งานจักสานจะเป็นผู้คิดค้นแบบเองทั้งหมดถึงร้อยละ 90 โดยในการคิดค้นแบบเองทั้งหมดนั้น
ยึดลวดลายของงานจักสานตามแบบดั้งเดิม สำหรับการผลิตสินค้าตามแบบของผู้ว่าจ้างนั้น
คิดเป็นร้อยละ 20 ส่วนอีกร้อยละ 10 นั้น จะเป็นการผลิตสินค้าโดยได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ว่าจ้าง
และสำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการศึกษา จากที่อื่น ๆ นั้นยังไม่มี คิดเป็นร้อยละ 0

1.7 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน มีแหล่งเงินทุนที่ใช้
ในการบริหารธุรกิจ มาจากเงินออมส่วนตัว ถึงร้อยละ 50 และการออมทรัพย์จากสมาชิกภายในกลุ่ม
ที่รวบรวมกัน มีถึงร้อยละ 50 เช่นเดียวกัน

1.8 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน มี การประชาสัมพันธ์สินค้า
ผ่านทางงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานสินค้า OTOP และบ้านควาย ถึงร้อยละ 100
รองลงมา ก็เป็นการใช้สื่อทางอิเล็กทรอนิกส์คือ ร้อยละ 10 และทางสื่อสิ่งพิมพ์ ตลาดนัดหรือถนน
คนเดิน และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0 ตามลำดับ

1.9 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน ใช้ช่องทางในการจัดจำหน่ายที่เป็น
ร้านค้าของของผู้ประกอบการเอง ถึงร้อยละ 70 ส่วนการจัดจำหน่ายโดยใช้ตัวแทนจำหน่ายนั้น
คิดเป็นร้อยละ 50 ทางด้านการจัดจำหน่ายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือทางอินเทอร์เน็ต
เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้ประกอบการเลือกเป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายสินค้า คิดเป็นร้อยละ 10
และ การจัดจำหน่ายโดยวิธีอื่น ๆ นั้น คิดเป็นร้อยละ 10 ซึ่งผู้ประกอบการจะทำการจัดจำหน่าย โดย
ฝากขายตามร้านค้าในเขตชุมชน

1.10 ในการกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์นั้น ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน เป็นผู้กำหนดราคาเอง โดยพิจารณาจากต้นทุนราคาสินค้า คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาเป็นการกำหนดราคาแบบอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนการกำหนดราคาโดยพิจารณาจากกำลังซื้อของลูกค้าและคุณภาพของสินค้า มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 30 และทางด้านความต้องการของท้องตลาด มีค่าร้อยละ 10 ตลอดจนราคาขายของกลุ่มคู่แข่ง และคุณภาพของผู้ซื้อผู้ขาย มีค่าเป็นร้อยละ 0 ตามลำดับ

1.11 ในการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน นั้น ยังไม่มีการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน เป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่มที่ทำงานร่วมกันเท่านั้น และในบางครั้งก็จะมีนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป ที่มีความสนใจทางด้านผลิตภัณฑ์ เข้ามาซักถามข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานทุกท่าน ก็มีความยินดีที่จะตอบทุกคำถาม ตลอดจนบางครั้งก็จะมีการสาธิตและให้ผู้สนใจลองฝึกทำหัตถกรรมงานจักสานด้วย

1.12 ในการวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ SWOT Analysis ในการบริหารจัดการธุรกิจหัตถกรรมสาขางานจักสาน คณะผู้วิจัยสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1.12.1 S = STRENGTH หมายถึง จุดแข็ง

สำหรับจุดแข็งในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานนั้น จุดเริ่มต้นก็คือการที่ผู้ประกอบการมีความรู้ ความชำนาญทางด้านงานจักสานมานาน โดยได้รับการถ่ายทอดมาจากรุ่นปู่ย่าตายายหรือรุ่นคุณพ่อคุณแม่ ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ทำการผลิตออกมามีความหลากหลาย ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ส่วนทางด้านราคาผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับท้องตลาด เพราะมีต้นทุนในการผลิตต่ำ ทำให้สามารถตั้งราคาขายได้ถูกกว่าคู่แข่ง ทางด้านช่องทางในการจัดจำหน่ายของผู้ประกอบการมีช่องทางในการจัดจำหน่ายที่แน่นอนคือ ผ่านทางร้านค้าของผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่าย ซึ่งสถานที่ในการผลิตอยู่ในแหล่งชุมชน ทำให้กระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้สะดวก ตลอดจนผู้ประกอบการมีการจัดทำส่งเสริมการตลาดและการส่งเสริมการขายอยู่เป็นประจำ เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ทางด้านผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้บริโภค

1.12.2 W= WEAKNESS หมายถึง จุดอ่อน

สำหรับจุดอ่อนที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานคือ ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการสร้างตราสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ผู้ประกอบการไม่มีการส่งเสริมการขาย และมีการประชาสัมพันธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์

ค่อนข้างน้อย ตลอดจนผู้ประกอบการหัตถกรรมงานจักสานบางรายมีสถานที่ในการผลิตห่างจากตัวเมือง และต้องเสียค่าขนส่งวัตถุดิบที่มีราคาสูงขึ้น

1.12.3 O= OPPORTUNITY หมายถึง โอกาส

สำหรับโอกาสในการทำธุรกิจของผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานคือ รัฐบาลมีการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม อย่างจริงจัง โดยจัดให้มีหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบและให้คำปรึกษากับผู้ประกอบการทางด้านการผลิต การจัดหาเงินทุน การตลาด เป็นต้น ตลอดจนกระแสความนิยมของผู้บริโภคเกี่ยวกับเรื่องของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์และในปัจจุบันสังคมให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากธรรมชาติจะได้รับความนิยมจากผู้บริโภคอยู่ในระดับต้น ๆ

1.12.4 T= THREAT หมายถึง อุปสรรค

สำหรับอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจหัตถกรรมสาขางานจักสานของผู้ประกอบการนั้น ได้แก่ ปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำให้ราคาวัตถุดิบหรือราคาค่าขนส่งวัตถุดิบมีราคาสูงขึ้น จุดอ่อนตัวของผู้บริโภคในการซื้อสินค้าหัตถกรรมจักสาน ตลอดจนการมีคู่แข่งในตลาดเดียวกันเป็นจำนวนมาก เพราะการประกอบธุรกิจทางด้านงานหัตถกรรมจักสานใช้เงินลงทุนไม่เยอะ

2. วิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ความสอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมสาขางานจักสาน ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปหลักการใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

2.1 ผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน มาปรับใช้กับการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี และสามารถลดต้นทุนเทคโนโลยีชาวบ้านในราคาประหยัดเข้ามาช่วยในการผลิตผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี

2.2 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน สามารถนำหลักของความพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ด้วยความประหยัดและรู้คุณค่า โดยเฉพาะกระบวนการผลิตที่รักษามลภาวะและสิ่งแวดล้อม

2.3 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสานทุกกลุ่ม มีการจ้างงานที่มีอยู่ในท้องถิ่น มากกว่าการใช้แรงงานจากเครื่องจักร ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ และเป็นการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นของผู้ประกอบการเอง

2.4 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน มีการยึดมั่นในหลักของ ความมีเหตุผลในการประกอบธุรกิจ โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการที่มีความสอดคล้องกับสภาพ ของตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงต่อการเกิดภาวะหนี้สินของผู้ประกอบการ

2.5 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน มีความตระหนักและยึดมั่น ในเรื่องของคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร และการไม่เอาเปรียบต่อผู้บริโภค มีกระบวนการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และยังมี ความยุติธรรมต่อสมาชิกภายในกลุ่มหรือลูกจ้างคือ เมื่อมีการผลิตสินค้าเสร็จแล้วก็จ่ายค่าตอบแทน ให้ทันที

2.6 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน คำนึงถึงการจับจ่ายซื้อสินค้า ที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และตรงเวลา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจของตนเอง ทั้งนี้เพื่อ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค และคำนึงถึงการประกอบธุรกิจในระยะยาวด้วย

2.7 กลุ่มผู้ประกอบการหัตถกรรมสาขางานจักสาน มีการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ ตนเองคือ การสร้างรายได้เสริมให้แก่ตนเอง และครอบครัว โดยไม่สร้างหนี้ยืมสิน เพื่อเป็น การเตรียมตัวให้พร้อมกับการประกอบธุรกิจของตนเอง และให้พร้อมับสภาวะทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีการคิดวางแผนอย่างรอบคอบตลอดเวลา ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

3. เพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็น การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล

จากการที่คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเรื่องเพื่อสืบทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านงานหัตถกรรมสาขางานจักสานในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ในระดับ ท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับประเทศสู่สากล คณะผู้วิจัยสามารถรายละเอียดได้ดังนี้

3.1 ในการเผยแพร่ความรู้ทางด้านหัตถกรรมงานจักสานนั้น คณะผู้วิจัยได้ เชิญสลาหรือพ่อครูแม่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มาสาธิตและให้ความรู้ทางด้านการทำหัตถกรรม งานจักสาน แก่นักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป โดยในการจัดงานทุกครั้ง สลาหรือพ่อครูแม่ครู มีการเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำงานหัตถกรรมงานจักสานมาด้วย เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ฝึก ทำงานหัตถกรรมจักสาน และถ้าหากมีข้อสงสัยประการใดเกี่ยวกับงานจักสานก็สามารถที่จะ

สอบถามจากสลาหรือพ่อครูแม่ครูได้ทุกเรื่อง ซึ่งสลา พ่อครู แม่ครู มีความยินดีที่จะตอบทุกคำถาม โดยในการจัดกิจกรรมดังกล่าว จะมีการใช้สถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย โสงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับกิจกรรมที่จัดขึ้นก็จะมีการจัดนิทรรศการ “มิติสัมพันธ์ ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง” และการจัดนิทรรศการ “มองภูมิปัญญาล้านนาผ่านสายธารแห่งกาลเวลา” ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรม เพื่อส่งเสริมประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรมสาขาจักสานให้เป็นที่รู้จัก และให้เด็กรุ่นใหม่ เล็งเห็นถึงคุณค่าของงานหัตถกรรม ตลอดจนอยากจะอนุรักษ์และสืบทอดงานหัตถกรรมดังกล่าวให้อยู่คู่กับชุมชนท้องถิ่นของตนเองต่อไป

3.2 คณะผู้วิจัยได้มีการจัดทำโครงการช่วงรุ่นใหม่ โดยวัตถุประสงค์ในการจัดงานครั้งนี้ เพื่อเป็นการสืบสานงานหัตถกรรมสาขาต่าง ๆ ได้แก่ งานจักสาน งานโลหะ งานเครื่องเงิน เครื่องปั้นดินเผา งานกระดาษ งานเครื่องหนัง งานผ้าทอ ฯลฯ ให้คงอยู่กับรุ่นลูกหลานต่อไป และเพื่อให้ความรู้ทางด้านศิลปหัตถกรรมของท้องถิ่นล้านนา โดยผู้ที่ได้รับความรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว ซึ่งกิจกรรมที่คณะผู้วิจัยจัดขึ้นในครั้งนี้คือ การจัดนิทรรศการ “มองภูมิปัญญาล้านนาผ่านสายธารแห่งกาลเวลา” ณ หอศิลปวัฒนธรรมเมืองเชียงใหม่

3.3 สำหรับทางด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของสลาและผู้ประกอบการนั้น ทางคณะผู้วิจัยได้จัดให้มีโครงการ “มิติสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมเชิงช่าง” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดงานคือ เพื่อเป็นการสนับสนุนการใช้ของพื้นบ้าน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรจะอนุรักษ์ไว้ ซึ่งในการจัดงานครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีที่คณะผู้วิจัยช่วยกระจายรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ให้กับสลาและผู้ประกอบการ ตลอดจนทำให้สลาและผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของตนเองได้

3.4 ทางคณะผู้วิจัยได้มีการจัดเวทีการเรียนรู้ขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความรู้และความเข้าใจทางด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้สลาหรือผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับนั้น ไปประยุกต์ใช้กับการประกอบธุรกิจของตนเอง สำหรับการจัดเวทีการเรียนรู้ของคณะผู้วิจัยนั้น จะมีการจัดเวทีการเรียนรู้ด้วยกันจำนวน 2 ครั้ง โดยการจัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 1 จะเป็นการประชุมทีมวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้นำท้องถิ่น นักวิจัยท้องถิ่น และนักศึกษาในการดำเนินงานวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องโครงการวิจัยย่อย รวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ก่อนการเปิดเวทีการเรียนรู้ผู้ร่วมโครงการมีความเข้าใจโครงการในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อเปิดเวทีการเรียนรู้แล้ว ผู้ร่วมโครงการวิจัย มีความเข้าใจในโครงการวิจัยเพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งคัดเลือก

กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยของหัตถกรรมสาขางานจักสานในครั้งนี้นำประกอบไปด้วยเขตอำเภอสนทรายจำนวน 4 ราย อำเภอเมือง จำนวน 1 ราย อำเภอสนคำแพง จำนวน 1 ราย อำเภอหางดง จำนวน 1 ราย อำเภอไชยปราการ จำนวน 1 ราย สำหรับการจัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 2 จะเป็นการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติจริงทางด้านการออกแบบตราสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมครั้งนี้ เพื่อรับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขทางด้านการออกแบบตราสินค้า และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผู้ประกอบการจากวิทยากรและคณะผู้วิจัย ผลที่ได้จากการจัดเวทีการเรียนรู้ครั้งที่ 2 คือ สล่าหรือผู้ประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การออกแบบตราสินค้าและการออกแบบบรรจุภัณฑ์มากขึ้น และสามารถช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีแนวทางที่คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และเป็นที่จดจำของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น

จากการจัดเวทีการเรียนรู้ คณะผู้วิจัยพบว่า สล่าหรือผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงศักยภาพผลิตภัณฑ์ของตนเอง ให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านผลิตภัณฑ์ การตลาด การผลิต การจัดจำหน่าย ฯลฯ

3.5 จากการที่คณะผู้วิจัย มีการส่งเสริมและผลักดันให้สล่าหรือกลุ่มธุรกิจชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม การสัมมนา ของทางภาครัฐและภาคเอกชนที่มีการจัดกิจกรรมขึ้นนั้น ทางคณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สล่าและกลุ่มธุรกิจชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทางด้านการดำเนินธุรกิจงานหัตถกรรมสาขางานจักสานมากขึ้น ตลอดจนสล่าหรือกลุ่มธุรกิจชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับนั้นมาปรับใช้กับธุรกิจของตนเองได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยกิจกรรมที่ทางภาครัฐและเอกชนจัดขึ้นมานั้น มีโครงการต่าง ๆ ได้แก่ การสัมมนาเรื่อง “สถานการณ์เศรษฐกิจไทยปี 54 และโอกาสของ SME กับเขตการค้าเสรีอาเซียน” โดยธนาคารทหารไทย จำกัด มหาชน และการสัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การค้า การลงทุน และการตลาด” โดยธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) และหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

3.6 คณะผู้วิจัยได้มีการจัดทำการประชาสัมพันธ์โครงการวิจัย ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ป้ายไวนิล ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการวิจัย และเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการเผยแพร่โครงการวิจัยในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศ ผู้สาคลต่อไป

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านงานหัตถกรรมจักสาน คือ

4.1 ควรมีการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ทางด้านปรับปรุงแก้ไขผลิตภัณฑ์ ของผู้ประกอบการต่อไป

4.2 หน่วยงานทางภาครัฐและเอกชนควรมีการสนับสนุนทางการให้ความรู้ในเรื่องของตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เทคนิคการขาย ฯลฯ และสร้างความตระหนักในเรื่องของการใช้วัสดุภายในท้องถิ่นให้มากแก่ผู้ประกอบการ

4.3 ควรมีการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยนำผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้ผลิต ซึ่งทางภาครัฐและเอกชนมีโอกาสนำมาส่งเสริมทางด้านทักษะความรู้ในการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และรักษาเอกลักษณ์ทางการทำหัตถกรรมสาขาเครื่องจักสานของแต่ละบุคคลหรือแต่ละท้องถิ่นให้สืบต่อไป